2024/1263

30.4.2024

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2024/1263,

29. aprill 2024,

majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1466/97

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 6,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Keskpanga arvamust ([1]),

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ([2])

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) kohaselt toimub liikmesriikide majanduspoliitika liidusisene koordineerimine vastavalt majanduspoliitika üldsuunistele ja tööhõivesuunistele ning see peaks hõlmama kinnipidamist stabiilsete hindade, riigi rahanduse ja rahanduslike tingimuste usaldusväärsuse ning tasakaalustatud maksebilansi juhtpõhimõtetest.

(2) Stabiilsuse ja kasvu pakt, mis algselt koosnes nõukogu määrustest (EÜ) nr 1466/97 ([3]) ja (EÜ) nr 1467/97 ([4]) ning Euroopa Ülemkogu 17. juuni 1997. aasta resolutsioonist, ([5]) põhineb eesmärgil tagada riigi rahanduse usaldusväärsus ja kestlikkus, et tugevdada hinnastabiilsuse ning finantsstabiilsusel põhineva tugeva, kestliku ja kaasava majanduskasvu tingimusi, toetades seeläbi liidu kestliku majanduskasvu ja tööhõive eesmärkide saavutamist.

(3) Eelarvejuhtimise raamistik on osa Euroopa poolaastast, mis hõlmab ka liikmesriikide laiema majandus- ja tööhõivepoliitika, sealhulgas Euroopa sotsiaalõiguste samba ning seotud riigipõhiste soovituste koordineerimist ja järelevalvet vastavalt ELi toimimise lepingu artiklitele 121 ja 148.

(4) Väga tähtis on kaasata Euroopa poolaastasse riikide parlamendid, sotsiaalpartnerid, kodanikuühiskonna organisatsioonid ja muud olulised sidusrühmad, et tagada majandus- ja eelarvepoliitika riiklik isevastutus ning läbipaistev ja kaasav poliitikakujundamine.

(5) Liidu majandusjuhtimise raamistikku tuleks kohandada, et võtta paremini arvesse järjest suuremat eelarvepositsioonide erinevust, valitsemissektori võlga ja majanduslikke probleeme ning samuti muud haavatavust liikmesriikides. Jõuline poliitiline reageerimine COVID-19 pandeemiale osutus pandeemiast tulenenud kriisi majanduslike ja sotsiaalsete tagajärgede leevendamisel ülitõhusaks, kuid tõi kaasa avaliku ja erasektori võla suhte märkimisväärse suurenemise, mis näitab selgelt, kui oluline on vähendada võla suhet ja eelarvepuudujääki mõistlikule tasemele järk-järgult ning realistlikul, püsival ja majanduskasvu soodustaval viisil, jättes piisavalt ruumi vastutsüklilistele poliitikameetmetele ning tegeledes makromajandusliku tasakaalustamatusega, pöörates samal ajal piisavalt tähelepanu tööhõive- ja sotsiaalsetele eesmärkidele. Samal ajal tuleks liidu majandusjuhtimise raamistikku kohandada, et aidata lahendada liidu ees keskpikas ja pikas perspektiivis seisvad ülesanded, näiteks saavutada õiglane digi- ja rohepööre, sealhulgas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1119 ([6]) kehtestatud kliimaneutraalsuse eesmärgid, tagada energiajulgeolek, toetada avatud strateegilist autonoomiat, käsitleda demograafilisi muutusi, tugevdada sotsiaalset ja majanduslikku vastupidavust ja püsivat lähenemist ning rakendada julgeoleku- ja kaitsevaldkonna strateegilist kompassi, mis kõik nõuab lähiaastatel reforme ja püsivalt palju investeeringuid.

([1]) ELT C 290, 18.8.2023, lk 17.
([2]) Euroopa Parlamendi 23. aprilli 2024. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 29. aprilli 2024. aasta otsus.
([3]) Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1).
([4]) Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6).
([5]) Euroopa Ülemkogu 17. juuni 1997. aasta resolutsioon stabiilsuse ja kasvu pakti kohta, Amsterdam (EÜT C 236, 2.8.1997, lk 1).
([6]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (Euroopa kliimamäärus) (ELT L 243, 9.7.2021, lk 1).

(6) Liidu majandusjuhtimise raamistik peaks edendama usaldusväärset ja jätkusuutlikku riigi rahandust ning kestlikku ja kaasavat majanduskasvu ning seega tegema vahet liikmesriikidel, võttes arvesse nende valitsemissektori võlaga seotud ja majanduslikke probleeme ning lubades mitmeaastaseid riigipõhiseid eelarvekavasid, samal ajal tagades tõhusa mitmepoolse järelevalve ja järgides võrdse kohtlemise põhimõtet.

(7) Käesolevas määruses sätestatud majandusjuhtimise raamistiku reformi peamiste eesmärkide saavutamiseks ning liidu praeguste ja tulevaste prioriteetide käsitlemiseks on vajalik tagada asjakohasel tasemel avaliku sektori investeeringud. Investeeringute ja tööhõivepoliitika tulemuslikkuse ja tõhususe parandamiseks ning liidu mis tahes ühiseid prioriteete käsitleva investeerimisvahendi jaoks võib anda kasulikke kogemusi selliste rahastamisvahendite kasutamine nagu näiteks ühtekuuluvuspoliitika fondid, mille hulka kuuluvad praegu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1058 ([7]) loodud Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF) ja Ühtekuuluvusfond, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1057 ([8]) loodud Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1056 ([9]) loodud Õiglase Ülemineku Fond (JTF), nõukogu määrusega (EL) 2020/2094 ([10]) loodud Euroopa Liidu taasterahastu või nõukogu määrusega (EL) 2020/672 ([11]) loodud eriolukorras töötuseriski leevendamiseks pakutava ajutise toetuse Euroopa rahastu.

(8) ELi toimimise lepingu artikli 121 lõigetes 2, 3 ja 4 ning artikli 148 lõikes 4 sätestatud mitmepoolse järelevalve menetluse kaudu tuleks jälgida iga liikmesriigi ja kogu liidu majanduse ja tööhõive igakülgset arengut. See hõlmab makromajandusliku tasakaalustamatuse kindlakstegemist ning ülemäärase tasakaalustamatuse ärahoidmist, nagu on ette nähtud vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrustes (EL) nr 1174/2011 ([12]) ja (EL) nr 1176/2011 ([13]). Sellise majanduse ja tööhõive arengu jälgimiseks peaksid liikmesriigid esitama teabe keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavadena, mis hõlmavad asjaomase liikmesriigi tavapärase seadusandliku tsükli pikkusest sõltuvalt nelja- või viieaastast perioodi. Osana Euroopa poolaasta raames tehtavast põhjalikust tööhõive ja sotsiaalarengu analüüsist hindab komisjon ülespoole suunatud sotsiaalse lähenemise riske liikmesriikides ning jälgib sotsiaalnäitajate tulemustabelist ja sotsiaalse lähenemise raamistiku põhimõtetest lähtuvalt Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete elluviimisel tehtud edusamme.

(9) Sätestada tuleks üksikasjalikud normid riiklike keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavade sisu, esitamise, hindamise, kinnitamise ja järelevalve kohta, et edendada liikmesriikides usaldusväärset ja jätkusuutlikku riigi rahandust ning kestlikku ja kaasavat majanduskasvu ning muu hulgas liidu ühiseid prioriteete toetavatest reformidest ja investeeringutest saavutatavat vastupidavust, ning hoida ära valitsemissektori ülemäärase eelarvepuudujäägi teke.

(10) Riiklikud keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavad peaksid koondama iga liikmesriigi eelarvepoliitika, struktuurireformid ja investeeringud. Need kavad peaksid olema liidu majandusjuhtimise raamistiku nurgakivi. Iga liikmesriik peaks esitama riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava, milles on sätestatud selle eelarvekava ja prioriteetsed avaliku sektori reformid ja investeeringud, mis tagavad koos püsiva ja järkjärgulise võla vähendamise ja kestliku ja kaasava majanduskasvu, hoides ära protsüklilist eelarvepoliitikat. Ühtlasi peaksid nimetatud kavad hõlmama laiemaid reforme ja investeeringuid, sealhulgas ELi järgmiste ühiste prioriteetide valdkonnas: rohepööre, sealhulgas Euroopa rohelepe ja üleminek kliimaneutraalsusele 2050. aastaks kooskõlas määrusega (EL) 2021/1119 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1999 ([14]) kohaselt esitatud riiklike energia- ja kliimakavade

([7]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1058, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi (ELT L 231, 30.6.2021, lk 60).

([8]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1057, millega luuakse Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1296/2013 (ELT L 231, 30.6.2021, lk 21).

([9]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1056, millega luuakse Õiglase Ülemineku Fond (ELT L 231, 30.6.2021, lk 1).

([10]) Nõukogu 14. detsembri 2020. aasta määrus (EL) 2020/2094, millega luuakse Euroopa Liidu taasterahastu COVID-19 kriisi järgse taastumise toetuseks (ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 23).

([11]) Nõukogu 19. mai 2020. aasta määrus (EL) 2020/672, millega luuakse COVID-19 puhanguga kaasnenud eriolukorras töötuseriski leevendamiseks pakutava ajutise toetuse Euroopa rahastu (TERA) (ELT L 159, 20.5.2020, lk 1).

([12]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1174/2011 euroalal esineva ülemäärase makromajandusliku tasakaalustamatuse korrigeerimiseks võetavate täitemeetmete kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 8).

([13]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).

([14]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1).

rakendamise kaudu, digiüleminek, sealhulgas Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusega (EL) 2022/2481 ([15]) loodud digikümnendi poliitikaprogramm 2030, sotsiaalne ja majanduslik vastupanuvõime ning Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamine, sealhulgas sellega seotud tööhõive, oskuste ja vaesuse vähendamise eesmärgid 2030. aastaks; energiajulgeolek; ja asjakohasel juhul kaitsevõime ülesehitamine, sealhulgas julgeoleku- ja kaitsevaldkonna strateegiline kompass või nende prioriteetidega seotud hilisemad liidu õigusaktid. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/241 ([16]) loodud taaste- ja vastupidavusrahastu toimimisperioodil tuleks riiklike keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavade koostamisel nõuetekohaselt arvesse võtta arvesse võtta riiklikes taaste- ja vastupidavuskavades võetud kohustusi.

(11) Ühtekuuluvuspoliitika fondid on samuti viidud kooskõlla Euroopa poolaastaga. Ühtekuuluvuspoliitika investeeringuid ja reforme kui liidu eelarve pikaajalise investeerimispoliitika vahendeid tuleks riiklike keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavade koostamisel samuti nõuetekohaselt arvesse võtta, kui soovitakse tagada järjepidevus ja asjakohasel juhul vastastikune täiendavus.

(12) Käesoleva määruse sätete järgimise tagamiseks peaks riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava esitamisele eelnema tehniline dialoog komisjoniga. Komisjoni hinnang riiklike keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavade kohta peaks sisaldama kõnealuse tehnilise dialoogi kokkuvõtet. Komisjoni soovituse alusel peaks nõukogu vastu võtma soovituse, millega kehtestatakse netokulude kava, ja asjakohasel juhul heaks kiitma reformid ja investeeringud, mis on kohandamisperioodi võimaliku pikendamise aluseks.

(13) Selleks et lihtsustada liidu eelarveraamistikku ja suurendada läbipaistvust, peaks iga liikmesriigi eelarvetrajektoori kehtestamise ja iga-aastase eelarvejärelevalve aluseks olema võla jätkusuutlikkusel põhinev ühtne tegevusnäitaja. See ühtne tegevusnäitaja peaks põhinema riiklikult rahastatavatel esmastel netokuludel ehk: valitsemissektori kuludel, millest on maha arvatud intressikulud, kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed, liidu programmide kulud, mis kaetakse täielikult liidu vahenditest saadava tuluga, riikide kulud liidu rahastatavate programmide kaasrahastamiseks, aga ka töötuskindlustushüvitiste kulude tsüklilised elemendid. Kooskõlas juhtpõhimõtetega, mida komisjon kasutab tehingute liigitamisel ühekordseteks ja muudeks ajutisteks meetmeteks, tuleks ka need ühekordsed ja muud ajutised meetmed netokulude näitajast välja arvata. See näitaja, mida ei mõjuta automaatsete stabilisaatorite toimimine ega muu tulude ja kulude kõikumine, mis ei ole valitsuse otsese kontrolli all, võimaldab vastutsüklilist makromajanduslikku stabiliseerimist.

(14) Riiklike keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavade esitamisega tipneva dialoogi raamistamiseks peaks komisjon edastama liikmesriikidele, kelle valitsemissektori võlg on suurem kui 60 % SKPst või valitsemissektori eelarvepuudujääk suurem kui 3 % SKPst, nagu on sätestatud ELi toimimise lepingu artikli 126 lõikes 2 koostoimes Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) ja ELi toimimise lepingu protokolliga nr 12 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse kohta (edaspidi „protokoll nr 12“), võrdlustrajektoori kohandamisperioodiga neli aastat, mida on võimalik pikendada kuni kolme aasta võrra. Nimetatud trajektoor peaks olema riski- ja riigipõhine ning tuginema võla jätkusuutlikkusele, et tagada nii praeguste kui ka tulevaste väljakutsete lahendamiseks tulevikku suunatum lähenemisviis.

(15) Liikmesriigile, kelle valitsemissektori võlg ei ole suurem kui 60 % SKPst ja valitsemissektori eelarvepuudujääk suurem kui 3 % SKPst, peaks komisjon edastama taotluse korral tehnilise teabe vormis suuniseid.

(16) Kuu jooksul enne tähtpäeva, mil komisjonil tuleb edastada liikmesriigile võrdlustrajektoor või tehniline teave, peaks kõnealusel liikmesriigil olema võimalus taotleda tehnilist teabevahetust komisjoniga. Selline tehniline teabevahetus peaks andma võimaluse arutada uusimat kättesaadavat statistilist teavet ning asjaomase liikmesriigi majandus- ja eelarveväljavaateid, tagades samal ajal liikmesriikide võrdse kohtlemise.

(17) Liidu mitmepoolse eelarvejärelevalve raamistik põhineb statistilistel andmetel, mille on esitanud Eurostat, kes vastutab komisjoni nimel Euroopa rahvamajanduse ja regionaalse arvepidamise süsteemi kohaselt koostatud eelarveandmete kvaliteedi tagamise eest. Eurostatil tuleb liikmesriikidele välja töötada raamistik selliste liidu rahastatavate programmide riiklikku kaasrahastamist käsitlevate statistiliste andmete esitamiseks, mis on vajalikud käesoleva määruse rakendamiseks ja mida Eurostat praegu ei kogu. Kuni selliste andmete kogumise ja esitamise raamistiku valmimiseni peaks liikmesriikidel olema lubatud tugineda hinnangulistele andmetele. Raamistiku alusel liikmesriikide esitatavate andmete vormi, ulatuse, sageduse ja ajastuse määravad kindlaks asjaomased liidu statistikaasutused.

([15]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta otsus (EL) 2022/2481, millega luuakse digikümnendi poliitikaprogramm 2030 (ELT L 323, 19.12.2022, lk 4).

([16]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

(18) Võrdlustrajektoor peaks tagama, et kohandamisperioodi lõpuks on valitsemissektori võlg usutavalt kahanemas või püsib isegi ebasoodsate stsenaariumide korral mõistlikul tasemel. Lisaks peaks see tagama, et valitsemissektori üldine eelarvepuudujääk viiakse allapoole aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst ja hoitakse seda sel tasemel, võttes samal ajal arvesse asjaolu, et liikmesriigid võivad pärast kohandamisperioodi lõppu kanda lisakulusid, näiteks rahvastiku vananemisega seotud kulusid. Lõpetuseks peaks see tagama kooskõla nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 kohase korrigeeriva kavaga.

(19) Liidu mitmepoolse eelarvejärelevalve järelevalve raamistiku saavutuste prognoositavuse parandamiseks ja liikmesriikide võrdse kohtlemise tugevdamiseks peaks võrdlustrajektoor olema eelnevalt kooskõlas võla jätkusuutlikkuse kaitsemeetmega. Nimetatud kaitsemeede peaks tagama riiklike keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavade kavandamise etapis, et prognoositud valitsemissektori võla suhe väheneb vähemalt aasta keskmise võrra. Meede täidaks võrdlustrajektoori ja netokulude kava alase miinimumpingutuse nõude funktsiooni. Kreeka tasumata valitsemissektori võla erilise struktuuri tõttu tuleb 2033. aastal tasuda märkimisväärne osa edasilükatud intressimaksetest. Sellest tingitud Kreeka valitsemissektori võla ja SKP suhte erakordset suurenemist ei tohiks seetõttu võla jätkusuutlikkuse kaitsemeetme kohaldamisel arvesse võtta.

(20) Võrdlustrajektoori riskipõhised nõuded on ootuste kohaselt piisavad, et viia valitsemissektori eelarvepuudujäägi tase tunduvalt allapoole kontrollväärtust 3 % SKPst. Siiski tuleb selleks, et muuta mitmepoolse eelarvejärelevalve raamistik makromajanduslike ja eelarvemuutujate prognoosimatute arengute suhtes kindlamaks, näha võrdlustrajektooris ELi toimimise lepingu artikli 126 lõikes 2 koostoimes protokolliga 12 sätestatud puudujäägi kontrollväärtuse suhtes ette ka ühine turvavaru või sellele puudujäägi kontrollväärtusele lähenemine. See ühine turvavaru peaks tagama eelarvepuhvrite loomise ebasoodsate asjaolude ja šokkide puhuks, hõlbustades seeläbi vastutsüklilise poliitika elluviimist liidu eelarveraamistikus.

(21) Esimeste riiklike keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavade puhul peaks valitsemissektori võla vähenemise usutavus keskpikas perspektiivis põhinema komisjoni koostatud 2023. aasta võla jätkusuutlikkuse analüüsis kirjeldatud meetodil. Võla jätkusuutlikkuse analüüsi töörühm peaks uurima võimalikke meetoditäiustusi, sealhulgas aluseks olevate eelduste puhul. Selline töörühm peaks koosnema liikmesriikide, komisjoni ja Euroopa Keskpanga ekspertidest. Töörühm peaks kutsuma vaatlejana osalema Euroopa Eelarvenõukogu ja Euroopa stabiilsusmehhanismi. Euroopa Parlamendi pädeval komisjonil peaks olema võimalus kutsuda komisjoni tutvustama käesoleva määrusega loodud majandusdialoogi metoodikat.

(22) Selleks et hinnata, kas riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava nelja- või viieaastase rakendusperioodi lõpus on vaja täiendavaid kohandusi, peaks komisjon olukorda uuesti hindama ja välja pakkuma uue võrdlustrajektoori, kui liikmesriigi valitsemissektori võlg on endiselt suurem kui 60 % SKPst või valitsemissektori eelarvepuudujääk on suurem kui 3 % SKPst.

(23) Igas riiklikus keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavas tuleks esitada selle staatus seoses riiklike menetlustega, eelkõige see, kas kava esitati riigi parlamendile ja kas riigi parlament on kava heaks kiitnud. Riiklikus keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavas tuleks samuti viidata sellele, kas riigi parlamendil oli võimalus arutada eelmise kava kohta nõukogu antud soovitusi ja asjakohasel juhul muid nõukogu soovitusi või otsuseid või komisjoni hoiatusi. Komisjonile esitatud riiklikule keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavale tuleks lisada kooskõlas nõukogu direktiiviga 2011/85/EL ([17]) loodud sõltumatu eelarveasutuse arvamus, kui see on olemas. Enne teise ja iga järgmise riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava esitamist peaks liikmesriik kooskõlas oma õigusraamistikuga konsulteerima sotsiaalpartnerite, piirkondlike ametiasutuste, kodanikuühiskonna organisatsioonide ja riigi muude asjaomaste sidusrühmadega. Riiklikku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavasse tuleks lisada liikmesriikide parlamentidega konsulteerimise ja selle protsessi kohta käiv teave. Arvestades, et esimeste riiklike keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavade ettevalmistamiseks on ette nähtud rangem ajakava, võiksid liikmesriigid korraldada asjakohaste tähtaegadega konsulteerimisi juba varem.

(24) Äsja ametisse nimetatud valitsuse puhul peaks liikmesriigil olema võimalus esitada komisjonile läbivaadatud riiklik keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava. Kui esinevad objektiivsed asjaolud, mis takistavad riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava elluviimist, peaks liikmesriigil olema võimalus esitada läbivaadatud kava komisjonile mitte hiljem kui 12 kuud enne kehtiva kava lõppu.

([17]) Nõukogu 8. novembri 2011. aasta direktiiv 2011/85/EL liikmesriikide eelarveraamistiku nõuete kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 41).

(25) Kui liikmesriigid teevad oma riiklikes keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavades valitsemissektori võla keskpika perioodi prognoosiraamistikust erinevaid prognoose, peaksid nad erinevusi tehnilise dialoogi käigus ja riiklikes keskpika perioodi eelarve- ja struktuurimeetmete kavades läbipaistval viisil ning usaldusväärsetest majanduslikest argumentidest lähtudes nõuetekohaselt selgitama.

(26) Kui nõukogu leiab, et riiklik keskpika perioodi läbivaadatud eelarve- ja struktuurimeetmete kava ei vasta käesolevas määruses sätestatud nõuetele, peaks nõukogu reeglina soovitama järgida komisjoni eelnevalt netokulude kavana edastatud esialgset võrdlustrajektoori.

(27) Et hinnata, kuidas liikmesriigid järgivad oma netokulude kavasid, mis on nõukogu poolt kehtestatud, peaks komisjon peaks võtma aluseks ainult netokulude arengu, et võimaldada ühtse liidu raamistiku ja riiklike eelarveraamistike asjakohast koostoimet. Liikmesriikidel peaks olema võimalik seada oma riiklikud eelarve-eesmärgid teistsuguse näitaja, näiteks struktuurse eelarvepositsiooni alusel, kui seda eeldab nende eelarveraamistik.

(28) Komisjon peaks riiklike keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavade hindamisel uurima eelkõige makromajanduslike ja eelarveprognooside usutavust, kui need on võrdlustrajektoori aluseks olevatest prognoosidest erinevad. Eelkõige peaksid komisjoni prognoosidega võrreldavad olema kavas kasutatavad võlaprognoosid, mis on koostatud eeldusel, et poliitikat ei muudeta.

(29) Selleks et tagada riiklike keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavade elluviimine, peaksid komisjon ja nõukogu jälgima liikmesriikide esitatud iga-aastastele eduaruannetele tuginedes ning ELi toimimise lepingu artiklitele 121 ja 148 tuginedes Euroopa poolaasta raames nendesse kavadesse märgitud reforme ja investeeringuid. Selleks peaksid nad alustama majanduslikku dialoogi Euroopa Parlamendiga.

(30) Euroopa poolaasta protsessi peaks olema nõuetekohaselt ning korrapärasel ja struktureeritult viisil kaasatud Euroopa Parlament, eesmärgiga suurendada Euroopa poolaasta raames tehtavate otsuste läbipaistvust, aruandekohustust ja vastutust. Nõukogu eesistuja ja komisjon teavitavad Euroopa Parlamenti regulaarselt käesoleva määruse alusel toimuva mitmepoolse järelevalve tulemustest. Komisjon peaks koostama ja nõukogule edastama käesoleva määruse raames esitatava teabe ning tegema selle Euroopa Parlamendile põhjendamatu viivituseta kättesaadavaks.

(31) Võla järkjärgulisema vähendamise tagamiseks võib pikendada kohandamisperioodi kuni kolme aasta võrra, kui liikmesriik võtab oma riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava aluseks kontrollitavad ja ajaliselt piiritletud reformid ja investeeringud, mis koosvõetuna reeglina suurendavad majanduse kasvu ja vastupanuvõimet, toetavad riigi rahanduse jätkusuutlikkust, aitavad täita liidu ühiseid prioriteete, aitavad järgida Euroopa poolaasta raames esitatud asjakohaseid riigipõhiseid soovitusi, sealhulgas asjakohasel juhul makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse korral selle raames esitatud soovitusi, ning vastavad riigipõhistele investeerimisprioriteetidele, põhjustamata kava kehtivusajal kärpeid riiklikult rahastatavates avaliku sektori investeeringutes võrreldes kava kehtivusaja eelse keskpika perioodi tasemega, võttes arvesse riigipõhiste probleemide ulatust ja mahtu.

(32) Kohandamisperioodi pikendamise aluseks olevad reformid ja investeeringud peaksid olema kooskõlas kohustustega, mis sisalduvad asjaomase liikmesriigi heakskiidetud taaste- ja vastupidavuskavas selle kasutusajal ning mitmeaastases finantsraamistikus sõlmitud partnerluslepingus. Kui taaste- ja vastupidavuskavad sisaldavad ambitsioonikaid reforme ja investeeringuid, eelkõige seoses majanduskasvu ja riigi rahanduse kestlikkusega keskpikas perspektiivis, tuleks neid käsitada esimeste riiklike keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavade kohandamisperioodi pikendamise suhtes kehtivatele nõuetele vastavana.

(33) Riiklikes keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavades esitatud reformid ja investeeringud peaksid olema kooskõlas liidu ühiste prioriteetidega, sealhulgas õiglase ülemineku ning rohe- ja digipöörde saavutamine ning määrusega (EL) 2021/1119 kehtestatud kliimaeesmärkide järgimine; sotsiaalne ja majanduslik vastupanuvõime, sealhulgas Euroopa sotsiaalõiguste sammas; energiajulgeolek ning vajaduse korral kaitsevõime ülesehitamine. Oma hinnangus riiklikele keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavadele peaks komisjon pöörama nendele prioriteetidele erilist tähelepanu. Need reformid ja investeeringud peaksid olema kooskõlas ka nimetatud liidu prioriteetide täitmiseks asjaomase liikmesriigi kindlaks määratud riiklike strateegiate rakendamisega.

(34) Majanduskasvu soodustavate eelarve konsolideerimise strateegiate edendamiseks tuleks järgnevate kavade koostamisel nõuetekohaselt arvesse võtta riiklike keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavade raames ellu viidud reformide ja investeeringute mõju. Erilist tähelepanu tuleks pöörata sellele, millist mõju avaldab valitsemissektori tulevane tulu, kulu ja potentsiaalne majanduskasv riigi rahanduse jätkusuutlikkusele, samuti sellele, milline on panus liidu ühistesse prioriteetidesse, võttes aluseks usaldusväärsed ja andmepõhised majanduslikud tõendid.

(35) Kui liikmesriik ei suuda järkjärgulisema nõukogu kehtestatud netokulude kava aluseks olevatest reformidest ja investeeringutest ettenähtud tähtajaks rahuldavalt kinni pidada, peaks nõukogul olema komisjoni soovitusel võimalik soovitada kohandamisperioodi pikendust lühendada, st hoogustada iga-aastast kohandamispingutust, välja arvatud juhul, kui esineb objektiivseid asjaolusid, mis takistavad elluviimist algseks tähtajaks.

(36) Komisjon peaks looma iga liikmesriigi jaoks kontrollikonto, et jälgida netokulude iga-aastaseid ja kumulatiivseid tõusvaid ja langevaid kõrvalekaldeid nõukogu kehtestatud netokulude kavast. Vabastusklausli kehtivusajal ei tohiks kontrollikontol kõrvalekaldeid registreerida. Kooskõlas määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 2 lõikega 3 peaks komisjon ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande koostamisel võtma asjakohaste teguritena arvesse reformide ja investeeringute elluviimisel tehtud edusamme, sealhulgas eelkõige liidu ühise majanduskasvu ja tööhõive strateegia elluviimise poliitikat, ning pöörama erilist tähelepanu osamaksetele käesolevas määruses sätestatud liidu ühiste prioriteetide saavutamiseks.

(37) Sõltumatud eelarveasutused on tõestanud oma suutlikkust edendada eelarvedistsipliini ja suurendada liikmesriikide rahanduse usaldusväärsust. Selleks et suurendada riikide isevastutust, tuleks liidu majandusjuhtimise reformitud raamistikus säilitada sõltumatute eelarveasutuste nõuandev roll, et suurendada järk-järgult nende suutlikkust.

(38) Alalisel ja sõltumatumal Euroopa Eelarvenõukogul peaks olema liidu majandusjuhtimise raamistikus arvessevõetavam nõuandev roll. Euroopa Eelarvenõukogu peaks jätkuvalt hindama stabiilsuse ja kasvu pakti rakendamist, hindama euroala kui terviku tulevast eelarvepoliitikat ning andma komisjonile ja nõukogule nõu, arvestades samal ajal komisjoni rolli ning ELi lepingus ja ELi toimimise lepingus sätestatud õigusi. Eelarvenõukogu sõltumatust ja teabele juurdepääsu tuleks parandada. Selle esimehe ja liikmete ametisse nimetamisel tuleks konsulteerida nõukogu ja Euroopa Parlamendiga. Ametisse nimetamised peaksid võimaluste piires tagama asjakohase geograafilise ja soolise tasakaalu.

(39) Koostades arvamust Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 473/2013 ([18]) kohaselt esitatud eelarvekavade kohta, peaks komisjon hindama, kas eelarvekavad on kooskõlas käesoleva määruse kohaselt nõukogu kehtestatud netokulude kavadega.

(40) Euroala või kogu liitu tabavate suurte šokkide puhuks peab olema kehtestatud üldine vabastusklausel, et tulla toime tõsise majandussurutisega euroalal või liidus tervikuna, lubades kõrvale kalduda nõukogu kehtestatud netokulude kavast, tingimusel et selline kõrvalekaldumine ei ohusta riigi rahanduse jätkusuutlikkust keskpikas perspektiivis. Üldise vabastusklausli aktiveerimise ja pikendamise aluseks peab olema nõukogu soovitus, mille nõukogu peaks püüdma vastu võtta nelja nädala jooksul pärast komisjoni soovitust. Euroopa Eelarvenõukogu peaks esitama üldise vabastusklausli pikendamise kohta arvamuse.

(41) Lisaks üldisele vabastusklauslile tuleks kehtestada riigipõhine vabastusklausel, et võimaldada kõrvalekaldumist nõukogu kehtestatud netokulude kavast liikmesriigi kontrolli alt väljas olevate erandlike asjaolude korral, näiteks prognoosimatud välised sündmused, millel on suur mõju liikmesriigi rahandusele ja mis eeldavad vastutsüklilisi eelarvemeetmeid, tingimusel et selline kõrvalekaldumine ei ohusta riigi rahanduse jätkusuutlikkust keskpikas perspektiivis. Riigipõhiste vabastusklauslite aktiveerimise ja pikendamise aluseks peab olema nõukogu soovitus, mille nõukogu peaks püüdma vastu võtta nelja nädala jooksul pärast komisjoni soovitust, võttes arvesse asjaomase liikmesriigi võimalikku taotlust riigipõhise vabastusklausli aktiveerimiseks või pikendamiseks.

([18]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2013. aasta määrus (EL) nr 473/2013 euroala liikmesriikide eelarvekavade seire ja hindamise ning nende ülemäärase eelarvepuudujäägi korrigeerimise tagamise ühiste eeskirjade kohta (ELT L 140, 27.5.2013, lk 11).

(42) Käesolev määrus moodustab koos nõukogu määrusega (EL) 2024/1264 ([19]) ja nõukogu direktiiviga (EL) 2024/1265 ([20]) ühtse paketi. Nende kolme õigusaktiga (edaspidi koos „majandusjuhtimise raamistiku reform“) reformitakse liidu majandusjuhtimise raamistikku, võttes liidu õigusesse üle 2. märtsi 2012. aasta majandus- ja rahaliidu stabiilsuse, koordineerimise ja juhtimise lepingu ([21]) III jaotise (fiskaalkokkulepe) sisu kooskõlas nimetatud lepingu artikliga 16. Tuginedes nimetatud lepingu rakendamisest liikmesriikide saadud kogemustele säilitatakse majandusjuhtimise raamistiku reformi puhul fiskaalkokkuleppe keskpika perioodi suunitlus kui vahend eelarvedistsipliini saavutamiseks ja majanduskasvu edendamiseks. Majandusjuhtimise raamistiku reformiga pannakse endisest rohkem rõhku riigipõhisele mõõtmele, mille eesmärk on toetada liikmesriikide isevastutust, sealhulgas sõltumatute eelarveasutuste nõuandva rolli säilitamise kaudu, tuginedes peamiselt fiskaalkokkuleppe ühispõhimõtetele riikide eelarve korrigeerimise mehhanismide kohta, mille esitas komisjon majandus- ja rahaliidu stabiilsuse, koordineerimise ja juhtimise lepingu artikli 3 lõike 2 kohaselt 20. juuni 2012. aasta teatises. Käesolevas määruses on sätestatud selliste kulude analüüs, millest on maha arvatud kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed ja mille alusel hinnatakse nõuete täitmist üldiselt, nagu on ette nähtud fiskaalkokkuleppega. Nagu fiskaalkokkuleppes ette nähtud, on ajutised kõrvalekalded keskpika perioodi kavast lubatud üksnes erandlikel asjaoludel vastavalt käesolevale määrusele ning kooskõlas kontrollikontot käsitlevate sätetega. Sarnaselt fiskaalkokkuleppele tuleks keskpika perioodi kavast märkimisväärsete kõrvalekallete korral võtta meetmeid kõrvalekallete korrigeerimiseks kindlaksmääratud ajavahemiku jooksul. Majandusjuhtimise raamistiku reformiga tugevdatakse eelarvejärelevalvet ja täitemenetlusi, et täita kohustust edendada usaldusväärset ja jätkusuutlikku riigi rahandust ning kestlikku ja kaasavat majanduskasvu. Majandusjuhtimise raamistiku reformiga säilitatakse seega fiskaalkokkuleppes sätestatud eelarvedistsipliini ja võla jätkusuutlikkuse põhieesmärgid.

(43) Selleks et tagada käesoleva määruse tõhus rakendamine ja asjakohane järelevalve, peaks komisjon pärast majandus- ja rahanduskomitee arvamuse taotlemist andma õigeaegselt suuniseid teabe kohta, mille liikmesriigid peavad esitama oma riiklikes keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavades ning iga-aastastes eduaruannetes. Need suunised tuleks avalikustada.

(44) Mitmepoolne järelevalve peaks põhinema kvaliteetsel ja sõltumatul statistikal, mis on koostatud vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 223/2009 ([22]) sätestatud põhimõtetele.

(45) Kuna käesoleva määruse majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve tagamise alaseid eesmärke ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab neid meetme ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.

(46) Võttes arvesse stabiilsuse ja kasvu paktist tulenevat kehtivat tähtaega, peaks käesolev määrus kiireloomulisena jõustuma selle *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

REGULEERIMISESE JA MÕISTED

Artikkel 1

Reguleerimisese

1. Käesolevas määruses on sätestatud normid, tagamaks usaldusväärse majanduspoliitika tulemuslik koordineerimine liikmesriikides, toetades seeläbi liidu kestliku ja kaasava majanduskasvu ja tööhõive eesmärkide täitmist.

([19]) Nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1264, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (ELT L, 2024/1264, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj).

([20]) Nõukogu 29. aprilli 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1265, millega muudetakse direktiivi 2011/85/EL liikmesriikide eelarveraamistiku nõuete kohta (ELT L, 2024/1265, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

([21]) https://www.consilium.europa.eu/media/20399/st00tscg26_en12.pdf.

([22]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2009. aasta määrus (EÜ) nr 223/2009 Euroopa statistika kohta ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ, Euratom) nr 1101/2008 (konfidentsiaalsete statistiliste andmete Euroopa Ühenduste Statistikaametile edastamise kohta), nõukogu määruse (EÜ) nr 322/97 (ühenduse statistika kohta) ja nõukogu otsuse 89/382/EMÜ, Euratom (millega luuakse Euroopa ühenduste statistikaprogrammi komitee) kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 87, 31.3.2009, lk 164).

2. Käesolevas määruses on sätestatud üksikasjalikud normid riiklike keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavade sisu, esitamise, hindamise ja järelevalve kohta nõukogu ja komisjoni teostatava mitmepoolse eelarvejärelevalve raames, et edendada reformide ja investeeringute abil usaldusväärset ja jätkusuutlikku riigi rahandust, reformide ja investeeringute abil kestlikku ja kaasavat majanduskasvu ja vastupidavust ning ära hoida valitsemissektori ülemäärast eelarvepuudujääki.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

1) „riigipõhine soovitus“ – nõukogu iga-aastane suunis liikmesriigile majandus-, eelarve-, tööhõive- ja struktuuripoliitika kohta vastavalt ELi toimimise lepingu artiklitele 121 ja 148;

2) „netokulu“ – valitsemissektori kulud, millest on maha arvatud intressikulud, kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed, liidu programmidega seotud kulud, mis kaetakse täielikult liidu vahenditest saadava tuluga, riikide kulud liidu rahastatavate programmide kaasrahastamiseks, töötuskindlustushüvitiste kulude tsüklilised elemendid ning ühekordsed ja muud ajutised meetmed;

3) „võrdlustrajektoor“ – komisjoni edastatud mitmeaastane netokulude trajektoor, et raamistada riiklike keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavade koostamisel dialoogi liikmesriikidega, kelle valitsemissektori võlg ületab 60 % sisemajanduse koguproduktist (SKP) või valitsemissektori eelarvepuudujääk ületab 3 % SKPst;

4) „tehniline teave“ – suunised, mille komisjon edastab taotluse korral liikmesriikidele, kelle valitsemissektori võlg ei ületa 60 % SKPst ja valitsemissektori eelarvepuudujääk ei ületa 3 % SKPst, enne kui liikmesriigid koostavad oma riiklikud keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavad;

5) „netokulude kava“ – liikmesriigi mitmeaastane netokulude trajektoor;

6) „riiklik keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava“ – liikmesriigi eelarve-, reformi- ja investeerimiskohustusi sisaldav dokument, mis hõlmab asjaomase liikmesriigi tavapärase seadusandliku tsükli pikkusest sõltuvalt nelja- või viieaastast perioodi;

7) „iga-aastane eduaruanne“ – liikmesriigi aruanne riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava, sealhulgas nõukogu kehtestatud netokulude kava ning reformide ja investeeringute elluviimise kohta;

8) „kohandamisperiood“ – ajavahemik, mille jooksul toimub liikmesriigi eelarve kohandamine ja mis hõlmab nelja-aastast perioodi või pikendamise korral nelja-aastast perioodi pluss kuni kolme aasta pikkust pikendusperioodi;

9) „kontrollikonto“ – andmed liikmesriigi tegelike netokulude puhul märgatud kumulatiivsete tõusvate ja langevate kõrvalekallete kohta nõukogu kehtestatud netokulude kavast;

10) „struktuurne eelarvepositsioon“ – tsükliliselt kohandatud valitsemissektori eelarvepositsioon, millest on maha arvatud ühekordsed ja muud ajutised meetmed;

11) „struktuurne esmane eelarvepositsioon“ – struktuurne eelarvepositsioon ilma intressikuludeta.

II PEATÜKK

EUROOPA POOLAASTA

Artikkel 3

Euroopa poolaasta

1. Selleks et tagada majanduspoliitika parem koordineerimine ning liikmesriikide majandusliku ja sotsiaalse suutlikkuse järjepidev lähendamine, teostavad nõukogu ja komisjon, kaasates Euroopa Parlamenti vastavalt käesoleva määruse artiklile 27, Euroopa poolaasta raames mitmepoolset järelevalvet kooskõlas ELi toimimise lepingus sätestatud eesmärkide ja nõuetega.

2. Mitmepoolne järelevalve tugineb kvaliteetsele ja sõltumatule statistikale, mis on koostatud vastavalt määruses (EÜ) nr 223/2009 sätestatud põhimõtetele.

3. Euroopa poolaasta hõlmab järgmist:

a) liikmesriikide ja liidu majanduspoliitika üldsuuniste koostamine ja nende rakendamise järelevalve kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 121 lõikega 2 ning riigipõhiste soovituste ja euroala majanduspoliitika soovituse koostamine ja rakendamise järelevalve;

b) liikmesriikide poolt vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 148 lõikele 2 ja muu hulgas Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtetega arvesse võetavate tööhõivesuuniste ja nendega seotud riigipõhiste soovituste koostamine ja rakendamise järelevalve. Komisjoni poolt rakendamise üle tehtavas järelevalves käsitletakse muu hulgas Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete ja selle peamiste eesmärkide rakendamisel tehtud edusamme sotsiaalnäitajate tulemustabeli ja sotsiaalset lähenemist ohustavate riskide kindlakstegemise raamistiku kaudu;

c) liikmesriikide riiklike keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavade esitamine, hindamine ja heakskiitmine ning nende elluviimise järelevalve iga-aastaste eduaruannete kaudu;

d) järelevalve makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamiseks ja korrigeerimiseks vastavalt määrusele (EL) nr 1176/2011.

Artikkel 4

Euroopa poolaasta rakendamine

1. Vajaduse korral esitab nõukogu komisjoni soovituste alusel soovitused liikmesriikidele, kes kasutavad täiel määral ELi toimimise lepingu artiklites 121 ja 148 ning seotud teisestes õigusaktides ette nähtud õiguslikke vahendeid, võttes arvesse käesoleva määruse kohast liikmesriikide riiklike keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavade hinnangut, iga-aastaseid eduaruandeid ja sotsiaal-majanduslikku olukorda.

2. Enne kui liikmesriigid teevad tähtsaid otsuseid oma majandus-, sotsiaal-, tööhõive-, struktuuri- ja eelarvepoliitika arengu kohta, võtavad nad nõuetekohaselt arvesse artikli 3 lõike 3 punktides a ja b osutatud majanduspoliitika üldsuuniseid ning soovitusi ja tööhõivesuuniseid. Komisjon jälgib tehtavaid edusamme.

3. Kui liikmesriik ei järgi lõikes 2 osutatud suuniseid ja soovitusi, võib see kaasa tuua:

a) edasised soovitused;

b) ELi toimimise lepingu artikli 121 lõike 4 kohase komisjoni hoiatuse või nõukogu soovituse;

c) käesoleval määrusel, määrusel (EÜ) nr 1467/97 või määrusel (EL) nr 1176/2011 põhinevad meetmed.

III PEATÜKK

VÕRDLUSTRAJEKTOOR

Artikkel 5

Võrdlustrajektoor

Kui valitsemissektori koguvõlg ületab 60 % SKPst või kui valitsemissektori üldine eelarvepuudujääk ületab 3 % SKPst, edastab komisjon asjaomasele liikmesriigile ning majandus- ja rahanduskomiteele netokulude võrdlustrajektoori, mis hõlmab nelja-aastast kohandamisperioodi ja selle võimalikku pikendamist kuni kolme aasta võrra vastavalt artiklile 14.

Artikkel 6

Võrdlustrajektoori riskipõhised nõuded

Võrdlustrajektoor on riskipõhine ja kehtib igale liikmesriigile eraldi, tagades et

a) hiljemalt kohandamisperioodi lõpuks ja eeldusel, et täiendavaid eelarvemeetmeid ei võeta, viiakse prognoositav valitsemissektori koguvõla suhe SKPsse usutavasse langustrendi või jääb see keskpika perioodi jooksul mõistlikule tasemele allapoole 60 % SKPst;

b) prognoositud valitsemissektori üldine eelarvepuudujääk viiakse kohandamisperioodil allapoole 3 % SKPst ja see püsib keskpika perioodi jooksul nimetatud kontrollväärtusest allpool ning eeldusel, et täiendavaid eelarvemeetmeid ei võeta;

c) riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava kehtivusajal tehtav eelarvekohandus on reeglina lineaarne ja vähemalt proportsionaalne kogu kohandamisperioodi eelarvekohandusega, ning

d) asjakohasel juhul on olemas kooskõla määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 3 lõikes 4 osutatud korrigeeriva kavaga.

Artikkel 7

Võla jätkusuutlikkuse kaitsemeede

1. Võrdlustrajektooriga tagatakse, et prognoositud valitsemissektori koguvõla suhe SKPsse väheneb vähemalt aasta keskmise summa võrra järgmiselt:

a) 1 protsendipunkt SKPst, kui valitsemissektori koguvõla suhe SKPsse on suurem kui 90 %;

b) 0,5 protsendipunkti SKPst, kui valitsemissektori koguvõla suhe SKPsse jääb vahemikku 60–90 %.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud keskmise vähenemise arvestus algab võrdlustrajektoori kohaldamisele eelnenud aastast või aastast, mil ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus määruse (EÜ) nr 1467/97 järgi kavakohaselt tühistatakse, olenevalt sellest, kumb on hilisem, ning lõpeb kohandamisperioodi lõpus.

Artikkel 8

Eelarvepuudujäägi turvavaru kaitsemeede

1. Võrdlustrajektoor tagab, et eelarvekohandus jätkub vajaduse korral seni, kuni asjaomane liikmesriik saavutab eelarvepuudujäägi taseme, mis tagab struktuurselt ühise turvavaru 1,5 % SKPst võrreldes eelarvepuudujäägi kontrollväärtusega 3 % SKPst.

2. Struktuurse esmase eelarvepositsiooni aastane paranemine nõutava puhvri saavutamiseks on 0,4 protsendipunkti SKPst, mis vähendatakse 0,25 protsendipunktile SKPst artiklis 14 osutatud kohandamisperioodi pikendamise korral.

Artikkel 9

Komisjoni eelnevad suunised

1. Selle aasta 15. jaanuariks, mil liikmesriigid peavad esitama oma artikli 11 kohased riiklikud keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavad, või kolme nädala jooksul alates liikmesriigi taotlusest esitada artikli 15 kohane muudetud kava, edastab komisjon asjaomasele liikmesriigile ning majandus- ja rahanduskomiteele:

a) kavade aluseks olevad keskpika perioodi valitsemissektori võlaprognooside raamistiku ja tulemused;

b) oma makromajandusliku prognoosi ja eeldused;

c) võrdlustrajektoori, kui see on nõutav artikli 5 alusel, või käesoleva artikli lõike 3 alusel liikmesriigi esitatud taotluse korral tehnilise teabe, samuti vastava struktuurse esmase eelarvepositsiooni, sealhulgas tabelarvutuse näidised ja muu asjakohase teabe, mida on vaja selle täieliku korratavuse tagamiseks.

2. Ühe kuu jooksul enne tähtpäeva, mil komisjonil tuleb edastada liikmesriigile käesoleva artikli lõikes 1 osutatud eelnevad suunised, võib liikmesriik taotleda tehnilist teabevahetust komisjoniga. Selline tehniline teabevahetus annab võimaluse arutada uusimat kättesaadavat statistilist teavet ning asjaomase liikmesriigi majandus- ja eelarveväljavaateid.

3. Liikmesriikidele, kelle valitsemissektori üldine eelarvepuudujääk ei ületa 3 % SKPst ja valitsemissektori koguvõlg ei ületa 60 % SKPst, esitab komisjon liikmesriigi taotluse korral tehnilise teabe esmase struktuurse eelarvepositsiooni kohta, mis on vajalik, et valitsemissektori nominaalne eelarvepuudujääk püsiks keskpikas ja pikas perspektiivis, eeldusel et puuduvad täiendavad poliitikameetmed allpool 3 % SKPd, ning milles märgitakse, kas sellest tulenevalt on vaja teha eelarvekohandusi. Selline tehniline teave peab olema kooskõlas ka artiklis 8 osutatud eelarvepuudujäägi turvavaru kaitsemeetmega.

Artikkel 10

Usutavuse hindamine

1. Selleks et hinnata, kui usutavalt on liikmesriigi prognoositud valitsemissektori koguvõla suhe SKPsse langustrendis või püsib mõistlikul tasemel, kohaldab komisjon meetodit, mis on korratav, prognoositav ja läbipaistev ning vastab järgmistele tingimustele:

a) valitsemissektori võla suhe SKPsse väheneb või jääb mõistlikule tasemele vastavalt komisjoni valitsemissektori võla keskpika perioodi prognoosiraamistiku deterministlikele stsenaariumidele;

b) risk, et valitsemissektori võla suhe SKPsse ei vähene viie aasta jooksul pärast riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava kohandamisperioodi, on piisavalt väike, mille hindamisel tuginetakse komisjoni võla jätkusuutlikkuse analüüsile.

2. Euroopa Parlamendi pädev komisjon võib kutsuda komisjoni tutvustama nimetatud metoodikat artiklis 28 osutatud majandusdialoogi raames.

3. Komisjon avalikustab usutavuse analüüsi ja tabelarvutuse näidised, mis sisaldavad alusandmeid ja muud asjakohast teavet, et tagada tulemuste korratavus sel ajal, kui artikli 11 kohaselt esitatakse riiklik keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava.

IV PEATÜKK

RIIKLIKUD KESKPIKA PERIOODI EELARVE- JA STRUKTUURIKAVAD

Artikkel 11

Riiklike keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavade esitamine

1. Kehtiva kava viimase kehtivusaasta 30. aprilliks esitab iga liikmesriik nõukogule ja komisjonile riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava. Vajaduse korral võivad liikmesriik ja komisjon kokku leppida, et seda tähtaega pikendatakse mõistliku aja võrra.

2. Liikmesriik võib paluda asjaomasel sõltumatul eelarveasutusel esitada arvamuse netokulude kava aluseks olevate makromajandusprognoosi ja makromajanduslike eelduste kohta, andes sõltumatule eelarveasutusele piisavalt aega arvamuse koostamiseks.

Alates 1. maist 2032 esitavad asjaomased sõltumatud eelarveasutused kõnealused arvamused, tingimusel et nad on saavutanud piisava suutlikkuse. Kui sõltumatu eelarveasutus ei esita oma arvamust mõistliku aja jooksul, ei takista see liikmesriiki esitamast oma riiklikku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava. Sõltumatu eelarveasutuse arvamuse olemasolu korral lisatakse see komisjonile esitatavale riiklikule keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavale.

3. Enne oma riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava esitamist konsulteerib liikmesriik oma õigusraamistikule vastavalt kodanikuühenduste, sotsiaalpartnerite, piirkondlike ametiasutuste ja riigi muude asjaomaste sidusrühmadega.

4. Enne riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava esitamist võib iga liikmesriik arutada oma riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava projekti oma riigi parlamendiga vastavalt riigi õigusraamistikule.

5. Iga liikmesriik avalikustab oma riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava, kui see esitatakse nõukogule ja komisjonile.

Artikkel 12

Tehniline dialoog

Enne oma riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava esitamist peab iga liikmesriik komisjoniga tehnilist dialoogi, et tagada riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava vastavus artiklitele 13 ja 15.

Artikkel 13

Nõuded riiklikele keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavadele

Riiklik keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava:

a) sisaldab netokulude kava, selle aluseks olevaid makromajanduslikke eeldusi ning kavandatud eelarve- ja struktuurimeetmeid, et tõestada vastavust artikli 16 lõigete 2 ja 3 eelarvenõuetele;

b) sisaldab komisjoni poolt vastavalt artikli 5 või artikli 9 lõike 3 kohaselt edastatud võrdlustrajektoori või tehnilist teavet; kui riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavas on netokulud suuremad kui komisjoni poolt artikli 5 kohaselt esitatud võrdlustrajektooris, esitab asjaomane liikmesriik oma kavas usaldusväärsed ja andmepõhised majanduslikud argumendid vahe põhjendamiseks;

c) selgitab, kuidas tagab asjaomane liikmesriik Euroopa poolaasta raames, eelkõige riigipõhistes soovitustes kindlaks tehtud peamiste probleemide lahendamiseks tehtavate reformide ja investeeringute elluviimise ning kuidas kavatseb liikmesriik tegeleda järgmiste liidu ühiste prioriteetidega:

   i) õiglane rohe- ja digipööre, sealhulgas määruses (EL) 2021/1119 sätestatud kliimaeesmärgid,

   ii) sotsiaalne ja majanduslik vastupanuvõime, sealhulgas Euroopa sotsiaalõiguste sammas,

   iii) energiajulgeolek ning

   iv) vajaduse korral kaitsevõime ülesehitamine;

d) kirjeldab asjaomase liikmesriigi võetud meetmeid määruse (EL) nr 1176/2011 kohase makromajandusliku tasakaalustamatuse menetlusega seotud talle esitatud riigipõhiste soovituste ning ELi toimimise lepingu artikli 121 lõike 4 kohaselt asjakohasel juhul tehtud komisjoni hoiatuste või nõukogu soovituste järgimiseks;

e) asjakohasel juhul selgitab, kuidas tagab asjaomane liikmesriik selliste asjakohaste artikli 14 kohaste reformide ja investeeringute elluviimise, mille alusel pikendatakse liikmesriigi kohandamisperioodi kuni kolme aasta võrra;

f) võtab arvesse asjaomase liikmesriigi poolt juba ellu viidud reformide ja investeeringute mõju, pöörates erilist tähelepanu mõjule, mida need avaldavad riigi rahanduse jätkusuutlikkusele valitsemissektori tulevaste tulude, kulude ja potentsiaalse majanduskasvu kaudu, tuginedes usaldusväärsetele ja andmepõhistele majanduslikele tõenditele;

g) sisaldab teavet järgmise kohta:

   i) peamised makromajanduslikud eeldused ja eelarveprognoosid;

   ii) kaudsed ja tingimuslikud kohustused;

   iii) kohandamisperioodi pikendamist toetavate reformide ja investeeringute oodatav mõju;

   iv) riiklikult rahastatavate avaliku sektori investeeringute prognoostase riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava kogu perioodil;

   v) avaliku sektori investeerimisvajadused, sealhulgas need, mis on seotud käesoleva artikli punktis c osutatud liidu ühiste prioriteetidega;

   vi) riikide parlamentidega konsulteerimine ja artiklis 11 osutatud konsulteerimine;

   vii) kooskõla ja asjakohasel juhul vastastikune täiendavus asjaomase liikmesriigi ühtekuuluvuspoliitika fondide ning taaste- ja vastupidavuskavaga taaste- ja vastupidavusrahastu kasutusajal vastavalt määrusele (EL) 2021/241.

Artikkel 14

Kohandamisperioodi pikendamise kriteeriumid

1. Kohandamisperioodi võib pikendada kuni kolme aasta võrra, kui liikmesriik võtab kohustuse teha asjakohased reformid ja investeeringud vastavalt lõikes 2 sätestatud kriteeriumidele.

2. Koosvõetuna peavad kohandamisperioodi pikendamise aluseks olevad reformi- ja investeerimiskohustused reeglina vastama järgmistele kriteeriumidele:

a) tooma usaldusväärsete ja konservatiivsete eelduste põhjal kaasa asjaomase liikmesriigi majanduskasvu ja vastupanuvõime potentsiaali paranemise jätkusuutlikul viisil;

b) toetama riigi rahanduse jätkusuutlikkust, parandades keskpika perioodi jooksul riigi rahandust struktuurselt, näiteks vähendades valitsemissektori kulude suhet SKPsse või suurendades valitsemissektori tulude suhet SKPsse;

c) aitama täita artikli 13 punktis c osutatud ühiseid liidu prioriteete;

d) aitama järgida asjaomasele liikmesriigile esitatud riigipõhiseid soovitusi, sealhulgas makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse korral selle raames esitatud soovitusi;

e) tagama, et kavandatavate riiklikult rahastatavate avaliku sektori investeeringute üldine tase riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava kehtivusajal ei ole madalam kui keskpika perioodi tase enne seda kehtivusaega, võttes arvesse riigipõhiste probleemide ulatust ja mahtu.

3. Iga kohandamisperioodi pikendamise aluseks olev reformi- ja investeerimiskohustus on piisavalt üksikasjalik, võimalikult kiiresti täidetud, ajaliselt piiritletud ja kontrollitav, ning vastab järgmistele kriteeriumidele:

a) reformi- ja investeerimiskohustuste kirjeldus on selge ja võimaldab komisjonil hinnata nimetatud kohustusi lõikes 2 sätestatud kriteeriumide taustal;

b) reformid viiakse ellu riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava kehtivusaja jooksul;

c) investeeringute elluviimisel on saavutatud kohandamisperioodi lõpuks olulist edu;

d) reformide ja investeeringute kirjeldus sisaldab vajaduse korral näitajaid, mis võimaldavad reformide ja investeeringute elluviimise hindamist ja järelevalvet.

4. Kohandamisperioodi pikendamise aluseks olevad reformid ja investeeringud on kooskõlas kohustustega, mis sisalduvad asjaomase liikmesriigi heakskiidetud taaste- ja vastupidavuskavas määruse (EL) 2021/241 kohasel taaste- ja vastupidavusrahastu kasutusajal ning mitmeaastases finantsraamistiku alusel sõlmitud partnerluslepingus.

Artikkel 15

Muudetud riiklik keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava

1. Hiljemalt kaksteist kuud enne kehtiva riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava lõppu võib liikmesriik taotleda muudetud riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava esitamist komisjonile enne riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavaga hõlmatud perioodi lõppu, kui kava elluviimist nimetatud perioodil takistavad objektiivsed asjaolud. Sellisel juhul hõlmab muudetud riiklik keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava ajavahemikku kuni kava esialgse kehtivusaja lõpuni.

2. Kui liikmesriigis on nimetatud ametisse uus valitsus, võib liikmesriik esitada muudetud riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava, mis hõlmab vastavalt riigi tavapärasele seadusandlikule tsüklile uut nelja- või viieaastast perioodi.

3. Liikmesriik võib paluda asjaomasel sõltumatul eelarveasutusel esitada arvamuse netokulude kava aluseks olevate makromajandusprognoosi ja makromajanduslike eelduste kohta, andes sõltumatule eelarveasutusele piisavalt aega arvamuse koostamiseks.

Alates 1. maist 2032 esitavad asjaomased sõltumatud eelarveasutused kõnealused arvamused, tingimusel et nad on saavutanud piisava suutlikkuse. Kui sõltumatu eelarveasutus ei esita oma arvamust mõistliku aja jooksul, ei takista see liikmesriiki esitamast oma muudetud riiklikku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava. Sõltumatu eelarveasutuse arvamuse olemasolu korral lisatakse see komisjonile esitatavale muudetud riiklikule keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavale.

4. Selleks et liikmesriik saaks lõike 1 või 2 kohaselt koostada muudetud riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava, edastab komisjon sellele liikmesriigile ning majandus- ja rahanduskomiteele uue võrdlustrajektoori või selle liikmesriigi taotlusel uue tehnilise teabe.

5. Võttes arvesse asjaomase liikmesriigi varasemaid eelarvekohandusi või nende puudumist, ei võimaldata võrdlustrajektooris eelarve kohandamist kavandada perioodi lõppu ja trajektoor ei põhjusta reeglina väiksemat eelarvekohandust.

6. Muudetud riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava esitamise korral kohalduvad artiklid 12, 13 ja 14 ning 16–20.

7. Kui on kohaldatav, hindab komisjon eelkõige, kas muudetud riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava alusel tuleb kehtestada kohandamisperioodi pikendamine või pikendamise jätkamine. Komisjoni hinnangus võetakse arvesse esialgse riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava kohase pikendamise aluseks olevate reformi- ja investeerimiskohustuste elluviimist ning muudetud riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava kohaseid muutusi valitsemissektori võlaprobleemides.

Artikkel 16

Riiklike keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavade hindamine komisjonis

1. Komisjon hindab iga riiklikku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava selle esitamisest kuue nädala jooksul. Asjaomane liikmesriik ja komisjon võivad vajaduse korral kokku leppida, et seda hindamisperioodi pikendatakse reeglina kuni kahe nädala võrra.

2. Riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava hindamisel uurib komisjon iga liikmesriigi puhul, kas nende netokulude kava vastab nõuetele, mille kohaselt valitsemissektori võlg on kohandamisperioodi lõpuks usutavalt vähenemas või püsib mõistlikul tasemel allpool 60 % SKPst, ning see viib valitsemissektori eelarve puudujäägi keskpikas perspektiivis püsivalt alla 3 % SKPst.

3. Riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava hindamisel uurib komisjon võrdlustrajektoori saanud liikmesriikide puhul, kas nende netokulude kava vastab artiklites 6, 7 ja 8 sätestatud nõuetele.

4. Komisjon uurib kõigi liikmesriikide puhul, kas nende riiklikud keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavad vastavad artiklis 13 sätestatud nõuetele.

5. Komisjon uurib, kas asjaomase liikmesriigi puhul on kohandamisperioodi pikendamise aluseks olevad reformid ja investeeringud kooskõlas artikliga 14.

Artikkel 17

Riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava heakskiitmine nõukogus

1. Komisjoni soovituse alusel võtab nõukogu vastu soovituse, milles sätestatakse asjaomase liikmesriigi netokulude kava ja asjakohasel juhul kiidetakse heaks riiklikus keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavas esitatud ja kohandamisperioodi pikendamise aluseks olevad reformi- ja investeerimiskohustused. Kõnealune nõukogu soovitus võetakse reeglina vastu kuue nädala jooksul alates komisjoni soovituse vastuvõtmisest.

2. Kui vastavalt artiklile 31 kasutatakse riiklikku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava ülemäärase makromajandusliku tasakaalustamatuse korrigeerimiseks vajaliku parandusmeetmete kavana, kiidab nõukogu oma soovituses heaks ka nende tasakaalustamatuse korrigeerimiseks vajalikud reformid ja investeeringud.

Artikkel 18

Nõukogu soovitus muudetud riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava kohta

Kui nõukogu leiab komisjoni hinnangut arvesse võttes, et riiklik keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava ei vasta käesoleva määruse artikli 16 lõigetes 2, 3 ja 5 sätestatud nõuetele, soovitab nõukogu komisjoni soovituse alusel, et asjaomane liikmesriik esitaks muudetud riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava.

Artikkel 19

Nõukogu soovitus liikmesriigi poolse nõuete täitmata jätmise korral

Nõukogu soovitab komisjoni soovituse alusel asjaomasel liikmesriigil kasutada liikmesriigi netokulude kavana reeglina komisjoni väljapakutud võrdlustrajektoori, kui:

a) asjaomane liikmesriik ei esita muudetud riiklikku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava ühe kuu jooksul artiklis 18 osutatud nõukogu soovituse esitamisest;

b) nõukogu leiab nõuetekohase põhjendusega, et muudetud riiklik keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava ei vasta artikli 16 lõigetes 2, 3 ja 5 sätestatud nõuetele;

c) liikmesriik jätab esitamata oma esimese riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava või uue riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava kehtiva riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava viimasel kehtivusaastal, mille esitamine on nõutav vastavalt artikli 11 lõikele 1.

Esimese lõigu punktis a osutatud olukorras võivad asjaomane liikmesriik ja komisjon kokku leppida tähtaja pikendamises reeglina kuni ühe kuu võrra.

Artikkel 20

Liikmesriigi suutmatus täita kohandamisperioodi pikendamise aluseks olevaid investeerimis- ja reformikohustusi

Kui liikmesriigi kohandamisperioodi on pikendatud, kuid liikmesriik ei täida rahuldavalt artiklis 14 osutatud pikendamise aluseks olevaid reformi- ja investeerimiskohustusi, võib nõukogu komisjoni soovituse alusel ja kooskõlas artikliga 29 soovitada lühema kohandamisperioodiga muudetud netokulude kava, välja arvatud juhul, kui esineb objektiivseid asjaolusid, mis takistavad elluviimist algseks tähtajaks.

V PEATÜKK

RIIKLIKE KESKPIKA PERIOODI EELARVE- JA STRUKTUURIKAVADE RAKENDAMINE

Artikkel 21

Iga-aastane eduaruanne

1. Iga liikmesriik esitab iga aasta 30. aprilliks komisjonile iga-aastase eduaruande.

2. Iga-aastane eduaruanne sisaldab eelkõige teavet nõukogu kehtestatud netokulude kava elluviimisel tehtud edusammude, Euroopa poolaasta raames laiemate reformide ja investeeringute elluviimise ning asjakohasel juhul kohandamisperioodi pikendamise aluseks olevate reformide ja investeeringute elluviimise kohta.

3. Iga liikmesriik avalikustab oma iga-aastase eduaruande.

4. Komisjon kasutab liikmesriikide iga-aastastes eduaruannetes esitatud teavet koos muu asjakohase teabega artikli 4 lõikes 1 osutatud hinnangu andmiseks. Komisjoni hinnang tehakse avalikuks.

5. Liikmesriigid võivad kooskõlas oma õigusraamistikuga arutada eduaruannet oma parlamentides ning kodanikuühenduste, sotsiaalpartnerite ja asjaomaste sidusrühmadega.

Artikkel 22

Komisjoni teostatav järelevalve

1. Komisjon jälgib riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava ning eelkõige nõukogu kehtestatud netokulude kava ja kohandamisperioodi pikendamise aluseks olevate reformide ja investeeringute elluviimist.

2. Komisjon loob kontrollikonto, et jälgida tegelike netokulude iga-aastaseid ja kumulatiivseid tõusvaid ja langevaid kõrvalekaldeid nõukogu kehtestatud netokulude kavast, mida korrigeeritakse pärast seda, kui nõukogu on uue riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava kinnitanud.

3. Kontrollikontole tekib deebet, kui asjaomase liikmesriigi teatava aasta tegelik netokulu ületab nõukogu kehtestatud netokulude kava.

4. Kontrollikontole tekib kreedit, kui asjaomase liikmesriigi teatava aasta tegelik netokulu jääb alla nõukogu kehtestatud netokulude kava.

5. Kontrollikonto kumulatiivne bilanss on lõigetes 3 ja 4 osutatud iga-aastaste deebetite ja kreeditite summa. Seda väljendatakse protsendina SKPst.

6. Deebet ja kreedit kirjendatakse igal aastal eelarve täitmise andmete põhjal.

7. Kui nõukogu on vastu võtnud artikli 25 või 26 kohase soovituse, ei kirjendata asjaomase liikmesriigi kontrollikontol kõrvalekaldeid.

Artikkel 23

Sõltumatute eelarveasutuste roll

1. Liikmesriigid võivad taotleda, et direktiivi 2011/85/EL artiklis 8a osutatud vastav riiklik sõltumatu eelarveasutus esitaks hinnangu, mis käsitleb iga-aastases eduaruandes esitatud eelarve täitmise andmete vastavust nõukogu kehtestatud netokulude kavale.

2. Asjakohasel juhul võivad liikmesriigid taotleda, et vastav sõltumatu eelarveasutus analüüsiks nõukogu kehtestatud netokulude kavast kõrvalekaldumise aluseks olevaid tegureid. Selline analüüs ei ole siduv ja täiendab komisjoni analüüsi.

Artikkel 24

Euroopa Eelarvenõukogu

1. Komisjoni otsusega (EL) 2015/1937 ([23]) loodud Euroopa Eelarvenõukogu nõustab komisjoni ja nõukogu nende ülesannetes mitmepoolse eelarvejärelevalve valdkonnas, nagu on sätestatud ELi toimimise lepingu artiklites 121, 126 ja 136.

2. Euroopa Eelarvenõukogu on oma ülesannete täitmisel täiesti sõltumatu, täites oma funktsiooni erapooletult ja üksnes liidu kui terviku huvides. Ta ei küsi ega võta vastu juhiseid ühegi liikmesriigi valitsuselt, liidu institutsioonidelt või asutustelt ega üheltki muult avalik- või eraõiguslikult organilt.

3. Lõike 1 kohaldamisel sisaldavad Euroopa Eelarvenõukogu ülesanded järgmist:

a) esitada õigeaegselt järelhinnang liidu eelarvejuhtimise raamistiku elluviimise kohta;

b) anda nõu selle kohta, milline peaks olema euroala kui terviku suhtes sobiv tulevane eelarvepoliitika seisund ning millised peaksid olema stabiilsuse ja kasvu pakti normistikuga kooskõlas olevad asjakohased riikide eelarvepoliitika seisundid;

c) anda komisjoni või nõukogu taotlusel nõu stabiilsuse ja kasvu pakti rakendamise kohta, sealhulgas üldise vabastusklausli pikendamise kohta kooskõlas käesoleva määruse artikli 25 lõikega 3;

([23]) Komisjoni 21. oktoobri 2015. aasta otsus (EL) 2015/1937, millega luuakse sõltumatu nõuandev Euroopa Eelarvenõukogu (ELT L 282, 28.10.2015, lk 37).

d) teha tihedat koostööd direktiivi 2011/85/EL artiklis 8a osutatud sõltumatute eelarveasutustega, et edendada parimate tavade vahetamist;

e) teha ettepanekuid eelarveraamistiku edasise arengu kohta.

4. Euroopa Eelarvenõukogu koosneb eesistujast ja neljast liikmest.

5. Euroopa Eelarvenõukogu eesistuja ja liikmed valib ja nimetab ametisse komisjon pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ja nõukoguga, järgides läbipaistvat protsessi ning tuginedes tõendatud analüütilisele kogemusele ja pädevusele riigi rahanduse ja makromajanduse analüüsimisel. Euroopa Eelarvenõukogu eesistuja ja liikmed nimetatakse ametisse kolmeaastaseks ametiajaks, mida saab ühe korra pikendada kolme aasta võrra.

6. Euroopa Eelarvenõukogu kehtestab oma töökorra.

7. Kord aastas esitab Euroopa Eelarvenõukogu Euroopa Parlamendile, nõukogule ja komisjonile aruande oma tegevuse kohta. Kõik Euroopa Eelarvenõukogu aruanded ja nõuanded avalikustatakse.

Artikkel 25

Üldine vabastusklausel

1. Komisjoni analüüsi ja vastava soovituse alusel võib nõukogu reeglina nelja nädala jooksul vastu võtta soovituse, mis võimaldab liikmesriikidel oma nõukogu kehtestatud netokulude kavast kõrvale kalduda, kui euroalal või kogu liidus on tõsine majandussurutis, tingimusel et see ei ohusta keskpikas perspektiivis riigi rahanduse jätkusuutlikkust. Nõukogu määrab sellise kõrvalekalde tähtajaks ühe aasta.

2. Kuni tõsine majandussurutis euroalal või kogu liidus püsib, jätkab komisjon võla jätkusuutlikkuse järelevalvet ning tagab poliitika koordineerimise ja järjepideva poliitikameetmete kombinatsiooni, milles võetakse arvesse euroala ja liidu mõõdet.

3. Nõukogu võib komisjoni soovituse alusel pikendada perioodi, mille jooksul liikmesriigid võivad oma nõukogu kehtestatud netokulude kavadest kõrvale kalduda, tingimusel et tõsine majandussurutis euroalal või kogu liidus püsib. Euroopa Eelarvenõukogu esitab üldise vabastusklausli pikendamise kohta arvamuse. Pikendada võib rohkem kui üks kord. Iga pikendus antakse kuni üheks aastaks.

Artikkel 26

Riikide vabastusklauslid

1. Liikmesriigi taotlusel ja komisjoni analüüsi ja vastava soovituse alusel võib nõukogu nelja nädala jooksul alates komisjoni soovitusest vastu võtta soovituse, mis võimaldab liikmesriigil oma nõukogu kehtestatud netokulude kavast kõrvale kalduda, kui liikmesriigi kontrolli alt väljas olevad erandlikud asjaolud avaldavad suurt mõju asjaomase liikmesriigi rahandusele, tingimusel et selline kõrvalekalle ei ohusta riigi rahanduse jätkusuutlikkust keskpikas perspektiivis. Sellise kõrvalekalde kestuse määrab nõukogu.

2. Asjaomase liikmesriigi taotlusel ja komisjoni soovituse alusel võib nõukogu pikendada perioodi, mille jooksul liikmesriik võib nõukogu kehtestatud netokulude kavast kõrvale kalduda, tingimusel et erandlikud asjaolud püsivad. Pikendada võib rohkem kui üks kord. Iga pikendus antakse kuni üheks aastaks.

VI PEATÜKK

LÄBIPAISTVUS JA ARUANDLUSKOHUSTUS

Artikkel 27

Euroopa Parlamendi roll

1. Euroopa Parlament kaasatakse korrapäraselt ja struktureeritult Euroopa poolaasta raames toimuvasse, eelkõige artiklis 28 osutatud majandusdialoogide abil, et suurendada otsustamisega seotud läbipaistvust, aruandekohustust ja vastutust.

2. Komisjon edastab Euroopa Parlamendile liikmesriikide poolt esitatud riiklikud keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavad. Komisjon teavitab Euroopa Parlamenti oma üldhinnangust kõnealustele riiklikele keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavadele. Euroopa Parlamendi pädev komisjon võib artiklis 28 osutatud majandusdialoogi kaudu paluda Euroopa Komisjonil esineda Euroopa Parlamendi ees. Sellisel juhul võidakse paluda komisjonil tutvustada oma hinnangut riiklike keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavade kohta.

3. Nõukogu eesistuja ja komisjon teavitavad Euroopa Parlamenti regulaarselt käesoleva määruse alusel toimuva mitmepoolse järelevalve tulemustest.

4. Nõukogu eesistuja ja komisjon esitavad oma aruandes Euroopa Parlamendile käesoleva määruse alusel teostatud mitmepoolse järelevalve tulemused.

5. Eurorühma esimees annab igal aastal Euroopa Parlamendile aru euroalaga seotud mitmepoolse järelevalve valdkonnas toimunud arengutest.

6. Komisjon valmistab ette ja edastab nõukogule vähemalt järgmise teabe ning teeb selle Euroopa Parlamendile põhjendamatu viivituseta kättesaadavaks:

a) võla kestlikkuse hinnang ja metoodikaraamistik, pärast nende avaldamist;

b) liikmesriikide esitatud riiklikud keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavad, sealhulgas võrdlustrajektoorid ja netokulude kavad ning nende muudatused;

c) liikmesriikide esitatud iga-aastased eduaruanded;

d) komisjoni hinnangud ja soovitused nõukogule vastavalt käesoleva määruse artiklitele 17–20;

e) kui see on asjakohane, Euroopa poolaasta raames avaldatud komisjoni analüüs majanduslike ja sotsiaalsete arengute kohta;

f) ELi toimimise lepingu artikli 121 lõike 4 kohased komisjoni hoiatused;

g) käesoleva määruse artikli 25 või 26 kohaste vabastusklauslite aktiveerimise korral komisjoni analüüs, millega tehakse kindlaks, et riigi rahanduse jätkusuutlikkus ei ole keskpikas perspektiivis ohus.

7. Euroopa Parlamendi pädev komisjon võib kutsuda komisjoni vähemalt kaks korda aastas andma teavet käesoleva määruse artiklis 28 osutatud majandusdialoogi raames toimuva mitmepoolse järelevalve tulemuste kohta.

Artikkel 28

Majandusdialoog

1. Selleks et tõhustada dialoogi liidu institutsioonide, eelkõige Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahel, võib Euroopa Parlament kutsuda nõukogu eesistuja, komisjoni ja vajaduse korral Euroopa Ülemkogu eesistuja või eurorühma esimehe esinema Euroopa Parlamendi ees, et arutada komisjoni poliitilisi suuniseid liikmesriikidele, Euroopa Ülemkogu tehtud järeldusi ning käesoleva määruse alusel tehtud mitmepoolse järelevalve tulemusi.

2. Euroopa poolaasta raames konsulteeritakse vajaduse korral majandus- ja rahanduskomiteega, majanduspoliitika komiteega, tööhõivekomiteega ning sotsiaalkaitsekomiteega.

3. Asjaomased sidusrühmad, eelkõige riikide parlamendid ja sotsiaalpartnerid kaasatakse vajadust mööda Euroopa poolaasta raames vastavalt ELi toimimise lepingu sätetele ja liikmesriigi õigus- ja poliitilisele korrale, et lahendada põhilisi poliitilisi küsimusi.

4. Euroopa Parlamendi pädev komisjon võib kutsuda nõukogu eesistuja, komisjoni ja vajaduse korral Euroopa Ülemkogu eesistuja või eurorühma esimehe arutama riiklikke keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavasid ning muud artikli 27 lõikes 6 loetletud teavet.

5. Vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 121 lõikele 5 esitavad nõukogu eesistuja ja komisjon ning vajaduse korral eurorühma esimees igal aastal Euroopa Parlamendile ja Euroopa Ülemkogule aruande mitmepoolse järelevalve tulemuste kohta.

Artikkel 29

Reegel „järgi või selgita“

Nõukogult oodatakse reeglina komisjoni soovituste ja ettepanekute järgimist või oma seisukoha avalikku selgitamist.

Artikkel 30

Dialoog liikmesriigiga

Euroopa Parlamendi pädev komisjon võib anda liikmesriigile, kellele on suunatud ELi lepingu artikli 121 lõike 4 kohane nõukogu soovitus, võimaluse osaleda arvamuste vahetuses.

VII PEATÜKK

SEOS MÄÄRUSEGA (EL) NR 1176/2011

Artikkel 31

Koostoime makromajandusliku tasakaalustamatuse menetlusega

1. Liikmesriigi riiklikus keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavas sisalduvate makromajandusliku tasakaalustamatuse seisukohast oluliste reformide ja investeeringute ebarahuldavat rakendamist, mida hinnatakse kooskõlas käesoleva määruse artikliga 21, võtab arvesse:

a) komisjon põhjaliku analüüsi tegemisel vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 5 lõikele 2 ning

b) nõukogu ja komisjon oma vastavate soovituse andmiseks, kui kaalutakse, kas tuvastada ülemäärase tasakaalustamatuse olemasolu ja soovitada asjaomasel liikmesriigil võtta määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 7 lõike 2 kohaseid parandusmeetmeid.

Komisjon võtab arvesse kogu teavet, mida asjaomane liikmesriik asjakohaseks peab.

2. Liikmesriik, kelle suhtes on algatatud määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 7 lõike 2 kohane ülemäärase tasakaalustamatuse menetlus, esitab muudetud riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava kava käesoleva määruse artikli 15 kohaselt. See muudetud riiklik keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava on kooskõlas määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 7 lõike 2 kohaselt vastu võetud nõukogu soovitusega. Muudetud riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava esitamiseks peab nõukogu selle heaks kiitma vastavalt käesoleva määruse artiklitele 17–20. Muudetud riiklikku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava hinnatakse vastavalt käesoleva määruse artiklile 16.

3. Kui liikmesriik esitab käesoleva määruse lõike 2 kohaselt muudetud riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava, siis toimib see muudetud kava määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 8 lõike 1 alusel nõutava parandusmeetmete kavana ning selles esitatakse kõnealuse liikmesriigi võetud või kavandatavad konkreetsed poliitikameetmed ja nende ajakava.

4. Nõukogu hindab vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 8 lõikele 2 komisjoni aruande alusel muudetud riiklikku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava kahe nädala jooksul selle esitamisest. Muudetud kava elluviimise järelevalve ja hindamine toimuvad kooskõlas käesoleva määruse artikliga 22 ning määruse (EL) nr 1176/2011 artiklitega 9 ja 10.

VIII PEATÜKK

SEOS MÄÄRUSEGA (EL) NR 472/2013

Artikkel 32

Koostoime tõhustatud järelevalve menetlusega

1. Erandina käesoleva määruse artiklitest 11 ja 21 ei pea liikmesriik esitama riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava ega iga-aastast eduaruannet, kui selle liikmesriigi suhtes kohaldatakse makromajanduslikku kohandamisprogrammi kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 472/2013 ([24]) artikliga 7.

([24]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2013. aasta määrus (EL) nr 472/2013, millega tugevdatakse majanduse ja eelarve järelevalvet euroala liikmesriikide üle, millel on või võivad tekkida tõsised raskused finantsstabiilsuse tagamisel (ELT L 140, 27.5.2013, lk 1).

2. Kui liikmesriigil on kehtiv riiklik keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava ning selle liikmesriigi suhtes kohaldatakse makromajanduslikku kohandamisprogrammi vastavalt määruse (EL) nr 472/2013 artiklile 7, võetakse seda riiklikku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava makromajandusliku kohandamisprogrammi kavandamisel arvesse.

IX PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 33

Dialoog liikmesriikidega

Komisjon tagab pideva dialoogi liikmesriikidega. Komisjon korraldab sel eesmärgil eelkõige kontrollkäike, et hinnata asjaomase liikmesriigi sotsiaal-majanduslikku olukorda ning teha kindlaks käesoleva määruse järgimisega seotud riskid või probleemid. Kõnealuse dialoogi jaoks võib komisjon küsida asjaomases liikmesriigis asuvate vastavate sidusrühmade seisukohti.

Artikkel 34

Järelevalvekülastused

1. Komisjon võib teha ELi toimimise lepingu artikli 121 lõike 4 kohaselt soovitusi saanud liikmesriikidesse järelevalvekülastusi.

2. Kui asjaomane liikmesriik on liikmesriik, kelle rahaühik on euro või kes osaleb majandus- ja rahaliidu kolmandas etapis vahetuskursimehhanismis (ERM II), mis loodi Euroopa Ülemkogu 16. juuni 1997. aasta resolutsiooniga, ([25]) võib komisjon vajaduse korral kutsuda nimetatud järelevalvekülastustes osalema Euroopa Keskpanga esindajaid.

Artikkel 35

Aruanne

1. 31. detsembriks 2030 ning seejärel iga viie aasta järel avaldab komisjon aruande käesoleva määruse kohaldamise kohta, esitades vajaduse korral sellega koos ettepaneku käesoleva määruse muutmise kohta.

2. Lõikes 1 osutatud aruandes vaadatakse läbi:

a) käesoleva määruse tõhusus artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamisel;

b) edusammud liikmesriikide majanduspoliitika parema koordineerimise ning majandustulemuste püsiva vastastikuse lähenemise tagamisel.

3. Aruanne edastatakse Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

Artikkel 36

Üleminekusätted

1. Esimeste riiklike keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavade suhtes kohaldatakse järgmisi sätteid:

a) erandina artikli 9 lõikest 1 edastab komisjon oma kõige hilisemast prognoosist lähtudes asjaomastele liikmesriikidele 21. juuniks 2024 eelsuunised ning liikmesriigid esitavad artikli 11 kohaselt oma riiklikud keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavad 20. septembriks 2024, välja arvatud juhul, kui liikmesriik ja komisjon lepivad kokku tähtaja pikendamises mõistliku aja võrra;

b) erandina artikli 9 lõikest 2 võib liikmesriik taotleda tehnilist teabevahetust komisjoniga 21. juunile 2024 eelneva kuu jooksul;

c) erandina artikli 11 lõikest 3 võivad liikmesriigid korraldada asjakohaste tähtaegadega avaliku konsulteerimise sotsiaalpartnerite, piirkondlike ametiasutuste, kodanikuühenduste ja muude asjaomaste riiklike sidusrühmadega vastavalt artiklis 11 sätestatud põhimõtetele;

([25]) EÜT C 236, 2.8.1997, lk 5.

d) taaste- ja vastupidavusrahastu kättesaadavuse ajal võetakse kohandamisperioodi pikendamisel vastavalt artiklile 14 arvesse asjaomase liikmesriigi heakskiidetud taaste- ja vastupidavuskavas sisalduvaid kohustusi, tingimusel et see taaste- ja vastupidavuskava sisaldab märkimisväärseid reforme ja investeeringuid, mille eesmärk on parandada riigi rahanduse jätkusuutlikkust ja suurendada majanduse kasvupotentsiaali, ning et asjaomane liikmesriik kohustub jätkama reformipingutusi riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava järelejäänud kehtivusaja jooksul ning säilitama riiklikult rahastatavate investeeringute taseme, mis vastab taaste- ja vastupidavuskavaga hõlmatud perioodil tehtud investeeringute keskmisele tasemele;

e) kui liikmesriik taotleb erandit artikli 6 punktis c osutatud edasilükkamise keelust, võetakse arvesse projekte, mida toetatakse taaste- ja vastupidavusrahastu laenudega ning liidu rahastatavaid 2025. ja 2026. aastal toimuvaid riikliku kaasrahastamisega programme, tingimusel et selline erand ei ohusta riigi rahanduse jätkusuutlikkust keskpikas perspektiivis;

f) tunnistades hiljutiste majandussõkkide ja praeguse ebakindluse erandlikku mõju potentsiaalse majanduskasvu prognoosidele, võivad liikmesriigid kasutada stabiilsemaid aegridasid kui need, mis tulenevad ühiselt kokkulepitud meetodist, tingimusel et selline kasutamine on majanduslike argumentidega põhjendatud ja kumulatiivne kasv prognoosiperioodil jääb üldjoontes meetodi tulemuste kohaseks.

2. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule esialgsed tähelepanekud käesoleva määruse kohaldamise kohta 31. detsembriks 2028.

Artikkel 37

Määruse (EÜ) nr 1466/97 kehtetuks tunnistamine

Määrus (EÜ) nr 1466/97 tunnistatakse kehtetuks.

Artikkel 38

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 29. aprill 2024

Euroopa Parlamendi nimel	*Nõukogu nimel*
eesistuja	*eesistuja*
R. METSOLA	M. MICHEL